

**Česká školní inspekce
Pražský inspektorát**

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Čj. ČŠIA-3656/22-A

Název	Dětský diagnostický ústav, základní škola a školní jídelna, Praha 4, U Michelského lesa 222
Sídlo	U Michelského lesa 222, 140 00 Praha 4
E-mail	ddu.praha@volny.cz
IČO	48134333
Identifikátor	600027503
Právní forma	Příspěvková organizace
Zastupující	PaedDr. Ivan Kašpařík
Zřizovatel	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
Místo inspekční činnosti	U Michelského lesa 222, 140 00 Praha 4
Inspekční činnost na místě	9. 1. 2023 – 12. 1. 2023

Inspekční činnost byla zahájena doručením oznámení o inspekční činnosti.

Předmět inspekční činnosti

Hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání podle § 174 odst. 2 písm. b) a c) zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a podle vybraných ustanovení zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a souvisejících a prováděcích právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb.

Charakteristika

Příspěvková organizace (dále „školské zařízení“, „zařízení“ nebo „organizace“) vykonává činnost dětského diagnostického ústavu, základní školy a školní jídelny. Školské zařízení přijímá děti s nařízeným předběžným opatřením, s nařízenou ústavní výchovou nebo uloženou ochrannou výchovou a zabezpečuje potřeby dítěte hlavně v oblastech diagnostické, vzdělávací, terapeutické, výchovné, sociální a organizační.

Zařízení disponuje 38 lůžky. K datu inspekční činnosti v něm bylo evidováno celkem 32 dětí, z toho 29 jich bylo přítomno fyzicky. Dvě dívky byly na útěku a jedna ve zdravotnickém zařízení. Šest lůžek je vyhrazeno pro potřeby záchytného pracoviště určeného pro dočasné umístění dětí z jiných zařízení, zachycených na útěku v Praze a okolí. Výchovně vzdělávací činnosti v diagnostickém ústavu probíhají ve čtyřech výchovných skupinách. Základní vzdělávání je realizováno ve čtyřech diagnostických třídách. Počty žáků se shodují s aktuálními počty evidovaných dětí a v průběhu školního roku se mění v souvislosti s tím, jak jsou děti umístěovány do zařízení. Nejvyšší povolený počet žáků v základní škole (36) byl tak využit z 89 %.

Hodnocení podmínek vzdělávání

Jasná koncepce ředitele zařízení (dále „ředitele“) vychází z dlouholeté tradice promyšlené komplexní péče a zároveň v nezbytné míře integruje nejnovější trendy a standardy kvality péče o děti ve školských zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Ředitel při plánování činnosti zařízení vychází ze své dlouhodobé zkušenosti a praxe. Koncepční záměry jsou rozpracovány do dílčích cílů, jsou pravidelně aktualizovány a průběžně vyhodnocovány jednak v ročních a týdenních plánech výchovně vzdělávací činnosti, jednak v programech rozvoje osobnosti dítěte (dále „PROD“). Dokladem úspěšné realizace stanovených cílů je příjemné a konstruktivní pracovní prostředí a snižující se počet úteků dětí ze zařízení.

Část řídicích pravomocí ředitel účelně delegoval na svého statutárního zástupce (etoped), vedoucího vychovatele a vedoucího učitele. Společně pravidelně vyhodnocují úroveň poskytované výchovně vzdělávací péče. Účelným nástrojem řízení jsou pedagogické rady, konané jednou týdně, na nichž jsou projednávány jak systémové a organizační záležitosti týkající se činnosti zařízení, tak i individuální potřeby jednotlivců, včetně účinných opatření, jež se následně promítají do práce s dětmi. Prostřednictvím jednání pedagogické rady se pedagogové aktivně podílejí na řízení organizace. Funkčně nastavený informační systém umožňuje rychlý přenos informací o dětech a o dění v jednotlivých výchovných skupinách a o průběhu a výsledcích vzdělávání v základní škole.

Hospitační a kontrolní činnost vykonává ředitel kontinuálně v rámci své každodenní činnosti. Svá zjištění projednává buď ústně s jednotlivými zaměstnanci, nebo na jednáních pedagogické rady, nevede o nich žádné záznamy. Nastavený systém hospitační a kontrolní činnosti tak není zcela optimální, znesnadňuje systematické monitorování kvality poskytované péče v delším časovém horizontu. PROD jsou vedeny v několika různých dokumentech, které vycházejí z tradice a potřeb organizace, představují účinný nástroj pro plánování a stanovení cílů v péči o dítě. Účinnost PRODů snižuje skutečnost, že není zřejmé, zda byl vypracován ve spolupráci s dítětem či s ním bylo prokazatelně seznámeno. Také není formálně stanoven klíčový pracovník pro každé dítě, ale z pohovorů i dotazníků zadaných ČŠI vyplynulo, že děti byly dobře informovány o tom, na koho se v zařízení se svými případnými problémy či požadavky mohou obrátit.

Výchovně vzdělávací péči zajišťuje stabilizovaný, téměř plně kvalifikovaný pedagogický sbor (etoped, 2 psychologičky, 5 učitelů, 9 vychovatelů, 6 asistentů pedagoga/nočních vychovatelů). Pouze jeden pedagog nespĺňuje předpoklad odborné kvalifikace, avšak v termínu inspekční činnosti dokončoval příslušné studium. Další vzdělávání pedagogických pracovníků vychází převážně z aktuálních potřeb, podmínek a cílů školského zařízení a přihlíží k zájmům pedagogů a finančním možnostem zařízení. Preferována jsou zejména témata se zaměřením na rizikové chování, zneužívání návykových látek nebo činnosti s dětmi s psychiatrickým onemocněním. Pozitivním zjištěním je vysoký počet absolvovaných sebezkušnostních výcviků (7 ukončených, 1 probíhající) a také pravidelně probíhajících supervizních setkání pedagogického týmu (přibližně desetkrát ročně).

Školní diagnostické pracoviště tvoří etoped a dvě psychologičky, přičemž jedna z nich byla nově jmenována výchovnou poradkyní. Ti svým systematickým působením zajišťují vyšetření úrovně dětí formou pedagogických a psychologických činností a v úzké spolupráci s ostatními pedagogy podporují korekci disociálních vztahů a postojů dětí a změnu jejich hodnotového systému. Spolupráce probíhá jak na úrovni porad, tak spoluúčastí psychologicko-etopedického týmu na pravidelném programu dětí. Promyšlená kooperace jednotlivých členů školního poradenského pracoviště s pedagogy zařízení má pozitivní dopad na výchovně-vzdělávací proces. Prevence sociálně patologických jevů je řešena systémově i situačně, s ohledem na charakter zařízení i skladbu dětí (omezená doba pobytu, častější a hlubší kontakt dětí s rizikovým chováním, intenzivní forma soužití v pobytovém zařízení). V období epidemiologických opatření souvisejících s výskytem pandemie onemocnění covid-19 byla ukončena pravidelná skupinová sezení odborných pracovníků s dětmi, zaměřená na různá aktuální a problémová témata, tuto užitečnou aktivitu se však již po skončení pandemie nepodařilo obnovit.

Materiální a finanční podmínky umožňují kvalitní realizaci výchovně vzdělávací péče a školního vzdělávacího programu pro základní školu. Hlavní budovu se po realizované rekonstrukci daří udržovat v dobrém stavu a interiéry na vysoké estetické úrovni. Prostory základní školy jsou umístěny v samostatném patře, kde se nacházejí čtyři běžné třídy pro maximálně osm žáků a počítačová učebna. Ubytovací část, organizovaná po jednotlivých skupinách formou samostatných bytových jednotek, je účelně členěna do dvou pater podle pohlaví dětí. Každá skupina využívá vlastní společenskou místnost, kuchyňku a hospodářské zázemí, jednotlivé pokoje mají vlastní sociální zařízení. K odpočinku a trávení osobního volna mají děti k dispozici dostatek relaxačních prostor s pohodlným sedacím nábytkem. Osobní věci si bezpečně ukládají do uzamykatelných skříní, pokoje si mohou vyzdobit např. fotografiemi, vlastními výrobky či plakáty. Pro společné i koedukované aktivity se pravidelně využívá vlastní prostorná tělocvična, keramická dílna, venkovní hřiště s umělým povrchem a prostorná zahrada s moderními herními prvky. Zařízení poskytuje dětem sportovní vybavení a prostředky na různé druhy sportu (stolní tenis, nohejbal, odbíjená, fotbal, lyžování, cykloturistika).

Problematika zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí je formulována ve vnitřních dokumentech školského zařízení. Děti jsou s příslušnými pravidly seznamovány při přijetí a podle potřeby i v průběhu trvání pobytu ve školském zařízení. Nastalá nežádoucí situace počátkem roku 2022, kdy došlo k napadení pedagogických pracovníků dětmi, byla řešena ve spolupráci se zřizovatelem a státním zastupitelstvím dočasným snížením počtu dětí v zařízení a postupným přemísťováním nejproblematičtějších dětí do následných zařízení. Toto opatření přispělo ke stabilizaci situace.

Stravovací služby přispívají k upevňování správných stravovacích návyků a zdravého životního stylu. Pitný režim mají děti celodenně zajištěn. Při významných osobních příležitostech jim byly poskytovány navýšené náklady na stravování.

Hodnocení průběhu vzdělávání

Sledované odpolední činnosti v jednotlivých výchovných skupinách dětského diagnostického ústavu odrážely činnosti uvedené v týdenních programech. Při všech aktivitách probíhala přirozená komunikace, převládala příjemná pracovní atmosféra. Nenásilnou formou byly rozvíjeny motorické schopnosti dětí, jejich manuální dovednosti, pracovní návyky, vzájemná tolerance a spolupráce. Se svými požadavky a dotazy se s důvěrou obracely na své kmenové vychovatele, bez obav vyjadřovaly své názory a postoje. Působení pedagogů se zaměřovalo na prevenci poruch chování dětí a jejich minimalizaci, změnu žebříčku hodnot a postojů, na učení k odpovědnosti za své vlastní jednání. Důraz byl kladen také na pohybové a sportovní aktivity, na rozvoj sociability, upevňování hygienických návyků a sebeobsluhy, utváření morálních postojů, norem a hodnotového systému. Pedagogové k dětem přistupovali s respektem a dobrou znalostí jejich osobnostních charakteristik. Dostatek prostoru byl ponechán pro volné činnosti podle vlastního výběru dětí a pro pobyt venku. Osobní volno bylo obvykle využíváno na telefonický kontakt s rodinou, případně na neformální rozhovory s pracovníky zařízení. Děti jsou průběžně seznamovány s jasnými pravidly vzájemného soužití, která podporují jejich orientaci v prostředí, sebedůvěru, citovou stránku osobnosti a ve výsledku pak i aktivní přístup při zapojování se do života společnosti. Na plánování činností se podílejí prostřednictvím spolusprávy domova.

Společným znakem sledované výuky v základní škole byla otevřená, respektující atmosféra, vstřícná komunikace a empatický přístup pedagogů k žákům. V hodinách převládala až na výjimku příznivá atmosféra, většina žáků aktivně spolupracovala s pedagogem a projevovala zájem o učivo. Vyučující účelně volili kombinaci výkladu, samostatné práce a přímé práce s jednotlivými žáky podle jejich potřeb. Vyučujícím se většinou dařilo žáky vhodně motivovat a smysluplně zapojovat do výuky. Zvolené pracovní tempo odpovídalo schopnostem a možnostem žáků, učitelé jim poskytovali podle jejich potřeb dostatek času na splnění zadaných úkolů, v průběhu hodiny si ověřovali jejich pochopení. Vzhledem k rozdílné úrovni znalostí a dovedností žáků učitelé ve výuce důsledně uplatňují individuální přístup, vzdělávání diferencují podle individuálních potřeb a předpokladů žáků, vzhledem k jejich věku i míry osvojených znalostí. Zvolené postupy učitelů umožňovaly dosáhnout stanovených cílů. Pedagogové vedli výuku věcně správně, směřovali žáky k získání konkrétních znalostí, k upevňování základních schémat učiva a dovedností. Žáci se nebáli zeptat nebo požádat učitele o pomoc při řešení úloh. Byli vedeni k samostatnosti, k respektování dohodnutých pravidel, což se vzhledem k diagnostikovaným problémům některých jednotlivců ne vždy dařilo. Výuku v některých případech narušovaly spontánní reakce žáků, např. vykřikování. Nejvíce byly rozvíjeny kompetence k učení a komunikační kompetence, spíše ojediněle však byli žáci vedeni ke spolupráci ve dvojicích či skupině. Při výuce byly účelně zařazovány názorné pomůcky, pracovní listy, stručné přehledy učiva, které učitelé poskytovali žákům pro následnou domácí přípravu v rámci činností ve výchovných skupinách.

V části hospitovaných hodin se však vyskytly didaktické nedostatky. Pro vyšší názornost výuky chybělo účelné využití didaktické techniky. Učitelé v dostatečné míře nevedli žáky k sebehodnocení, popř. vrstevnickému hodnocení, které by podpořilo jejich schopnost sebereflexe. Ve vzdělávání v anglickém jazyce nebylo vyváženě zastoupeno procvičování

receptivních a produktivních dovedností, žáci byli v minimální míře vedeni k procvičování aktivních řečových dovedností, většinou odpovídali jen stručně jednoslovnou odpovědí. Vyučovací hodiny většinou postrádaly shrnutí probíraného učiva, ověření jeho pochopení žáky, které by jim poskytlo zpětnou vazbu o splnění stanoveného vzdělávacího cíle. Hodnocení pedagogů bylo spíše formálního charakteru, většinou se jednalo o pochvalu několika žáků, někdy i celé třídy, postrádalo však formativní funkci.

Hodnocení výsledků vzdělávání

System hodnocení dětí v zařízení podporuje jejich motivaci. Hodnocení je prováděno pravidelně a účelně všemi pedagogickými pracovníky podle kritérií a pravidel nastavených ve vnitřním řádu. Děti jsou v zařízení hodnoceny slovně každý den vychovatelem i třídním učitelem. Na základě denních hodnocení je v rámci pedagogické rady navrženo týdenní hodnocení, které je navázáno na výchovná opatření. Účinným motivačním nástrojem hodnocení je tzv. „superskupina“, do níž je dítě zařazeno, pokud se mu daří dodržovat nastavená pravidla a plnit stanovené úkoly. Ze zařazení do „superskupiny“ plynou dítěti různé benefity, např. prodloužení samostatných vycházek, zvýšení kapesného v rámci stanoveného limitu, možnost prodloužené večeře o víkendu. Samotné vyhodnocení je názorně vyjádřeno v rámci inspirativního komunitního setkání, kde se dětem dostává přímé a podnětné zpětné vazby. Za prokázaná porušení vnitřního řádu jsou dětem udělována výchovná opatření, která mají povahu odebrání některých získaných výhod. Úspěšnost dětí se odvíjí od plnění povinností a zadaných úkolů, respektování sociálních pravidel a výsledků ve škole. Děti mají možnost se ke každému hodnocení vyjádřit, čímž jsou posilovány jejich komunikační kompetence a jsou tak přirozeně vedeni k sebereflexi. System je přehledný a oslovené děti mu rozuměly.

Také individuální školní výsledky dětí jsou pravidelně komplexně posuzovány v rámci denního i týdenního hodnocení. Vzhledem k rozdílné úrovni znalostí a vědomostí jednotlivých dětí a jejich různě dlouhému pobytu v zařízení je cílem učitelů individuálně pracovat s žáky, poskytovat jim podporu, doplňovat a upevňovat učivo, které jim z různých důvodů chybí, zejména učivo důležité pro jejich další uplatnění. Učitelé komunikují jak s třídními učiteli předchozích kmenových škol, tak s pedagogy škol a zařízení, do kterých děti po ukončení pobytu v zařízení odcházejí.

Na základě výsledků diagnostických, vzdělávacích, terapeutických, výchovných a sociálních činností, které jsou součástí komplexního vyšetření, zpracovává tým odborných pracovníků komplexní diagnostickou zprávu podporující další rozvoj osobnosti dítěte, včetně návrhu specifických výchovných a vzdělávacích potřeb. Etoped zařízení také vypracuje komplexní návrh PROD pro následné zařízení.

Diagnostický ústav zajišťuje metodické vedení pro školská zařízení ve svém územním obvodu. Návštěvy těchto zařízení jsou plánované a pravidelné, řeší systémové i individuální problémy zařízení i jednotlivých dětí. Ve školním roce 2021/22 bylo realizováno 47 návštěv a 5 konzultací, uskutečněných on-line formou vzhledem k epidemiologickým opatřením. Minimálně dvakrát ročně se tak podařilo metodicky podpořit každé zařízení ve vymezené síti. Kontakt odborných pracovníků zařízení s pedagogickými pracovníky jednotlivých spádových zařízení je zajišťován také pravidelným setkáváním v některém z následných zařízení.

Zařízení přínosně spolupracuje se zřizovatelem i dalšími sociálními partnery, např. s městskou částí, v které sídlí, s Policií ČR (útěky dětí) nebo Městskou policií (besedy, projekty), se soudy, s orgány sociálně-právní ochrany dětí a velmi úzce i se státní zástupkyní.

Studenti Pedagogické fakulty UK a Jabok - Vyšší odborné školy sociálně pedagogické a teologické zde pravidelně vykonávají praxe a pedagogičtí pracovníci zařízení se podílejí i na teoretické výuce studentů. Zařízení metodicky podporuje stipendijní pobyty dětí z dětských domovů na prestižní soukromé škole, např. poskytuje konzultace k výchovným problémům nebo potížím se sociální adaptací.

Stěžejními partnery pro zařízení jsou zákonní zástupci dětí, spolupráce s nimi je individuálně nastavena. Děti jsou vedeny k pravidelnému kontaktu s rodinou formou dopisů, e-mailů, telefonických hovorů a osobních návštěv. Zákonní zástupci jsou prokazatelně informováni o možnosti kontaktu s dítětem i se školským zařízením a průběžně informováni o prospěchu a chování jejich dítěte.

Závěry

Vývoj školského zařízení

Zařízení si udržuje kvalitu poskytované péče, postupně zavádí aktuální standarty péče o děti a také v řízení organizace a udržuje stabilizovaný a kvalifikovaný pedagogický sbor.

Silné stránky

- stabilizovaný pedagogický sbor s vysokým počtem odborně kvalifikovaných pedagogických pracovníků,
- atmosféra vzájemné týmové spolupráce, která se pozitivně promítá do výchovně vzdělávacího procesu,
- vysoký standard péče o děti, důsledný a promyšlený přístup pedagogů k výchově a vzdělávání,
- individuální a diferencovaný přístup k dětem, při zachování klíčových komunitních prvků,
- systematický důraz na sociální a osobnostní rozvoj dítěte v každodenní práci vychovatelů a odborných pracovníků,

Slabé stránky a/nebo příležitosti ke zlepšení

- v menší míře byly podporovány kooperativní dovednost žáků prostřednictvím skupinové práce nebo práce ve dvojicích, chybějící účelné využití didaktické techniky pro větší názornost výuky,
- nedostatečně využívané závěry vyučovacích hodin ke shrnutí učiva, ověření pochopení žáky, chybějící hodnocení žáků a jejich případnému sebehodnocení,
- není formálně stanoven klíčový pracovník pro každé dítě,
- nastavený systém hospitační a kontrolní činnosti znesnadňuje monitorování kvality poskytované péče v delším časové horizontu.

Doporučení pro zlepšení činnosti školského zařízení

- využívat závěry vyučovacích hodin ke shrnutí a ověření pochopení učiva, k účelnému hodnocení žáků a jejich sebehodnocení,

- podporovat kooperativní dovednosti dětí zařazováním skupinové práce nebo dvojic žáků a účelněji využívat ve výuce didaktickou techniku pro zvýšení názornosti vzdělávání,
- formálně stanovit klíčového pracovníka pro každé dítě, který nejlépe ve spolupráci s dítětem zpracuje PROD a dítě s ním prokazatelně seznámí,
- systematicky nastavit hospitační a kontrolní činnost tak, aby umožňovala sledování kvality poskytované péče a vzdělávání v delším časovém rámci.

Stanovení lhůty

Česká školní inspekce v souladu s § 175 odst. 1 školského zákona ukládá řediteli školského zařízení ve lhůtě do 30 dnů přijmout adekvátní opatření k prevenci nedostatků zjištěných při inspekční činnosti a ve stejné lhůtě písemně informovat Českou školní inspekci, jaká byla přijata opatření.

Zprávu zašlete na adresu Česká školní inspekce, Pražský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.a@csicr.cz s připojením elektronického podpisu.

Seznam dokladů, o které se inspekční zjištění opírají

1. Jmenování ředitele - Č. j. MSMT-3427/2018-2, s účinností od 1. 8. 2018
2. Dodatek č. 6 ke zřizovací listině zařízení – Č. j. MSMT-22552/2022-1, ze dne 30. 8. 2022
3. Pokyn k dočasnému snížení kapacity zařízení v období 1. 3. – 30. 8. 2022, Č. j. MSMT-4587/2022-1, ze dne 24. 2. 2022
4. Vnitřní řád zařízení, s účinností od 1. 10. 2021
5. Školní vzdělávací program pro základní vzdělávání *Škola základ života aneb Chytrost nejsou žádné čáry* včetně dodatku č. 2, s účinností od 1. 9. 2016
6. Školní řád, s účinností od 1. 10. 2021
7. Třídní knihy vedené ve školním roce 2022/2023 k termínu inspekce
8. Minimální preventivní program, Prevence sociálně patologických jevů a rizikového chování DDÚ U Michelského lesa pro školní rok 2022/2023 ze dne 19. 9. 2022
9. Výroční zpráva o činnosti a hospodaření ve škol. roce 2021/2022 ze dne 24. 10. 2022
10. Rozvrh vyučovacích hodin pro školní rok 2022/2023
11. Třídní knihy diagnostických tříd vedené ve školním roce 2022/2023
12. Záznamy z pedagogických rad a z porad za školní rok 2021/2022 a 2022/2023 ke dni inspekce
13. Knihy denní evidence diagnostického ústavu za školní rok 2021/2022 a 2022/2023 ke dni inspekce
14. Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti ve školním roce 2021/2022 a 2022/2023 ke dni inspekce – vzorek
15. Osobní dokumentace dětí k termínu inspekční činnosti, včetně opatření ve výchově – vzorek
16. Knihy návštěv k termínu inspekční činnosti
17. Školní matrika vedená k termínu inspekce (vybraný vzorek)

18. Personální dokumentace pedagogických pracovníků vedená k termínu inspekce – vzorek

Poučení

Podle § 174 odst. 11 školského zákona může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci, a to do 14 dnů po jejím převzetí. Případné připomínky zašlete na adresu, Česká školní inspekce, Pražský inspektorát, Arabská 683, 160 66 Praha 6, případně prostřednictvím datové schránky (g7zais9), nebo na e-podatelnu csi.a@csicr.cz s připojením elektronického podpisu, a to k rukám ředitele inspektorátu.

Inspekční zprávu společně s připomínkami a stanoviskem České školní inspekce k jejich obsahu zasílá Česká školní inspekce zřizovateli a školské radě. Inspekční zpráva včetně připomínek je veřejná a je uložena po dobu 10 let ve škole nebo školském zařízení, jichž se týká, a v místně příslušném inspektorátu České školní inspekce. Zároveň je inspekční zpráva zveřejněna na webových stránkách České školní inspekce a v informačním systému InspIS PORTÁL.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Titul, jméno, příjmení, funkce

Mgr. Libor Janošek, školní inspektor,
vedoucí inspekčního týmu

Mgr. Jirí Wagner, školní inspektor

Bc. Šárka Snížková, kontrolní pracovnice

Mgr. Jan Žufníček, přizvaná osoba,
speciální pedagog - etoped

V Praze 1. 2. 2023